

Sobieszczak-Marciniak, Małgorzata

"Promieniowanie" w Teatrze Bajka w Warszawie

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 52/3-4, 378-381

2007

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Udział pracowników Instytutu w pracach Komitetów Redakcyjnych czasopism naukowych:

- prof. dr hab. K. Bartnicka – „Rozprawy z Dziejów Oświaty”, „Kwartalnik Pedagogiczny”, „Ars Educandi”, „Biuletyn Historii Wychowania”, „Archiwum Dziejów Oświaty”, „Artes Liberales”
- doc. dr hab. J. Jeszke – „Medycyna Nowożytna”
- dr P. Komorowski – „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”
- doc. dr hab. J. Piskurewicz – „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”, „Nauka Polska”, *Educatio* (seria wydawnicza)
- prof. dr hab. J. Rózewicz – „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”
- prof. dr hab. med. A. Śródka – „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”, „Medycyna Nowożytna”
- prof. dr hab. K. Targosz – *Polski Słownik Biograficzny* (seria wydawnicza)
- doc. dr hab. B. Urbanek – „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”,
- doc. dr hab. R. Zaborowski – „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”
- prof. dr hab. S. Zamecki – „Zagadnienia Naukoznawstwa”, „Nauka Polska”, *Monografie z Dziejów Nauki i Techniki* (seria wydawnicza)
- doc. dr hab. L. Zasztowt – „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”, „Rozprawy z Dziejów Oświaty”, „Nauka Polska”, „Przegląd Wschodni”

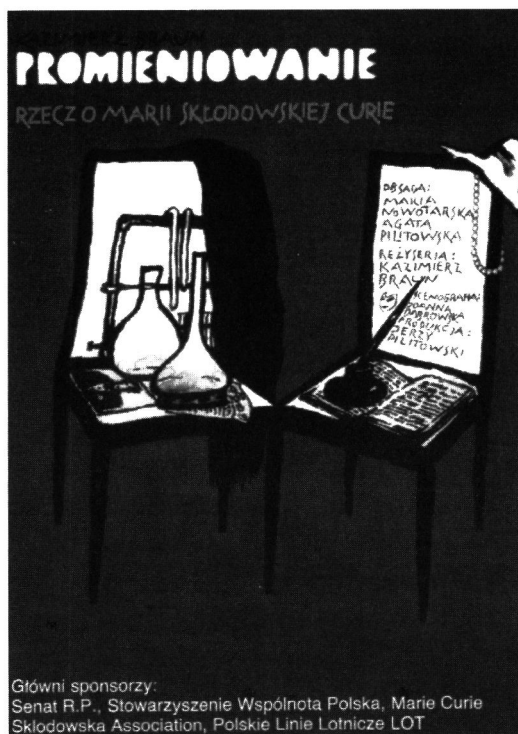
Udział pracowników Instytutu w seriach wydawniczych:

- *Studia Copernicana* – doc. dr hab. Grażyna Rosińska
- *Monografie z Dziejów Nauki i Techniki* – prof. dr hab. Stefan Zamecki
- *Archiwum z Dziejów Oświaty* – prof. dr hab. Kalina Bartnicka
- *Monografie z Dziejów Oświaty* – prof. dr hab. Kalina Bartnicka (naczelný redaktor prof. dr hab. Józef Miąso)
- *Historia Leków Naturalnych* – prof. dr hab. Barbara Kuźnicka

opracowała
Janina Owczarek

„PROMIENIOWANIE” W TEATRZE BAJKA W WARSZAWIE

Dnia 14 kwietnia 2007 r. w Teatrze Bajka w Warszawie odbyło się niecodzienne przedstawienie. Widzowie obejrzeni spektakl napisany i wyreżyserowany przez emigracyjnego pisarza, prof. Kazimierza Brauna pt. *Promieniowanie. Rzecz o Marii Skłodowskiej-Curie*. Kazimierz Braun –pisarz, reżyser, teatrolog, dyrektor Teatru im. Osterwy w Lublinie, Teatru Współczesnego we Wrocławiu. Posiada w dorobku ponad 100 widowisk teatralnych i telewizyjnych, m.in. inscenizację

Ryc. 1.

Ryc. 2. Scena z przedstawienia *Promieniowanie rzecz o Marii Skłodowskiej-Curie*
Maria Nowotarska, Agata Pilitowska fot. M. Sobieszczak-Marciniak

Dziadów w teatrze wrocławskim w roku 1978 i 1981, sztuk Norwida, Wyspiańskiego oraz pisarzy współczesnych: Mrożka, Różewicza, Gombrowicza.

Do roku 1985, K. Braun był profesorem teatrologii i historii teatru na Uniwersytecie Wrocławskim oraz w Państwowej Wyższej Szkole Teatralnej we Wrocławiu. Po głośnej inscenizacji *Dżumy* nawiązującej do realiów stanu wojennego, stracił pracę i będąc zmuszonym do wyjazdu, opuścił Polskę. Osiadł w Buffalo, gdzie obecnie jest profesorem State University of New York. Jest autorem sztuk o wielkich postaciach: *Helena – rzecz o Modrzejewskiej*, *Tamara L*, *American Dreams* oraz o Marii Skłodowskiej-Curie. Myślę, że nie zdradzę tajemnicy, jeśli powiem, że obecnie prof. Braun pracuje nad sztuką o Poli Negri.

W roku 1991, w Toronto, z inicjatywy Pani Marii Nowotarskiej, aktorki wywodzącej się z Teatru im. J. Słowackiego w Krakowie, powstał Salon Poezji, Muzyki i Teatru. Jest on częścią Polsko Kanadyjskiego Towarzystwa Muzycznego, organizacji powstałej w 1986 r. realizującej zadania popularyzacji polskiego teatru, poezji i muzyki na emigracji. Na jego czele stanęła M. Nowotarska, która, jako reżyser, autorka scenariuszy pełni także funkcję dyrektora artystycznego. Do roku 2005 Salon zorganizował ponad 85 premier, zagrano setki przedstawień w Kanadzie, USA, Polsce, i innych krajach. Do udziału w polskich spektaklach zapraszani są znakomici aktorzy z Polski: Krzysztof Kolberger, Jerzy Zelnik, Beata Tyszkiewicz i inni. Jego działalność wspierana jest przez Stowarzyszenie Wspólnota Polska i Senat RP. Od 2007 r. Salon nosi imię Jerzego Pilitowskiego, zmarłego dyrektora, organizatora teatru, menadżera, przyjaciela aktorów, zamiłowanego taternika i uczestnika Powstania Warszawskiego.

Premiera sztuki *Promieniowanie. Rzecz o Marii Skłodowskiej-Curie* odbyła się w Toronto w Salonie Muzyki, Poezji i Teatru dnia 10 lutego 2006 r., tego samego dnia wystawiono sztukę w języku angielskim. Dramat powstał najpierw w języku angielskim jako *Radiation, The Story of Marie Sklodowska-Curie* na Festiwal Marii Skłodowskiej-Curie w Buffalo, potem sztuką zainteresowała się M. Nowotarska i powstała polska wersja przedstawienia. Występują w niej Maria Nowotarska jako Maria Skłodowska-Curie oraz jej córka, Agata Pilitowska w roli Ewy Curie, młodszej córki uczoney, autorki głośnej książki pt. *Maria Curie*. A. Pilitowska jest także aktorką, do roku 1986 występującą w Teatrze im. J. Słowackiego w Krakowie.

Akcja sztuki rozgrywa się w 1934 r. w sanatorium Sancellemoz we Francji, w którym 4 lipca zmarła Maria Skłodowska-Curie. W sanatoryjnym pokoju z precudnym widokiem na Alpy i na wspaniały szczyt Mont Blanc, Ewa spędza ostatnie dni z chorą na białaczkę matką. Rozmawiają o życiu Marii, o jej marzeniach, planach, uczuciach, miłościach; o pracy w laboratorium, zmaganiach z hermetycznym męskim światem, w którym przyszło jej żyć i pracować. Ewa Curie usiłuje wyciągnąć od matki jak najwięcej informacji, szczegółów dotyczących jej życia osobistego, ojca, przyjaciół, współpracowników; niemalże zmusza Marię, która chce zająć się korektą swojej ostatniej książki – *Promieniowanie*, do

opowiadania, przekupując ją niejako rozmową na temat widzianych z okna szczytów i ich kolorystyki. Maria widzi już coraz słabiej. Cały czas jest jednak aktywna, planuje co zrobi po powrocie do Paryża, złości się na sekretarkę, która w Instytucie Radowym w Paryżu nie zastosowała się do jakiegoś polecenia. Ewa natomiast chce zebrać jak najwięcej informacji do swojej książki, późniejszej biografii matki, która ukaże już 3 lata po jej śmierci, a w Polsce po 4 latach. Wydaje się być niedelikatna, chce jak gdyby przegonić czas i postępującą chorobę, zachowuje się tak, jak gdyby nigdy wcześniej nie miała matki na tyle długo do swojej dyspozycji, tak jak gdyby nigdy wcześniej nie rozmawiały tak szczerze. Notuje wszystko, nawet opisy doświadczeń i reakcji chemicznych, o których nie ma pojęcia i których nie rozumie. Wie jednak, że aby powstała wierna opowieść, musi o tym napisać.

Kazimierz Braun pisząc sztukę o Marii Skłodowskiej-Curie opierał się na literaturze i na faktach, informacje dotyczące odkryć konsultował ze specjalistami. Artystki wystawiały sztukę w Kanadzie, USA, Francji i w Niemczech. W Warszawie zaś przedstawienie to rozpoczęło obchody 140 rocznicy urodzin uczzonej, przypadające w tym roku, a także 75-lecia otwarcia przez nią Instytutu Radowego w Warszawie i 40 rocznicy utworzenia jedynego na świecie biograficznego muzeum Marii Skłodowskiej-Curie, mieszczącego się w domu Jej urodzenia.

Małgorzata Sobieszczak-Marciniak

Muzeum Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie

SPRAWOZDANIE Z KONFERENCJI
*ZAWÓD DENTYSTY-LEKARZA STOMATOLOGA
NA ZIEMIACH POLSKICH W XIX I XX WIEKU*

Dnia 10 maja 2007 r. w Centrum Dydaktycznym Akademii Medycznej w Warszawie odbyła się sesja naukowa pt. *Zawód dentysty-lekarza stomatologa na ziemiach polskich w XIX i XX wieku*. Organizatorami konferencji były: Akademia Medyczna w Warszawie, Instytut Historii Nauki Polskiej Akademii Nauk w Warszawie oraz Śląska Akademia Medyczna w Katowicach. Było to trzecie z cyklu spotkanie poświęcone zawodom medycznym na ziemiach polskich w XIX i XX stuleciu. Sesja odbyła się w ramach Drugiej Międzynarodowej Konferencji Stomatologicznej Zachód-Wschód.

Uroczystego otwarcia sesji dokonał prof. dr hab. Janusz Piekarczyk – dyrektor Instytutu Stomatologii Akademii Medycznej w Warszawie. Obrady prowadziły doc. dr hab. Bożena Urbanek i prof. dr hab. Bożena Płonka-Syroka.

Sesja podzielona została na dwie części, zachowując chronologię prezentowanych zagadnień. W pierwszej części przedstawiono pozycję zawodową dentysty-lekarza stomatologa w XIX wieku. Obrady rozpoczęła dr Anna Marek